

"Jeste li vi normalni?" – detabuizacija psihičkih bolesti u Hrvatskoj (dio šesti): Mentalno zdravlje političara

Autor **Plamenko Cvitić** - Tuesday, November 19, 2024, 13:25

"Mislim da su simptomi neke psihičke bolesti već visoko uznapredovali. Nisam stručnjak, ali se radi o određenom koktelu određenih poremećaja, paranoje, šizofrenije...". Tako je prije nekoliko godina član Predsjedništva HDZ-a i jedan od najdugovječnijih političara Vladimir Šeks komentirao je ponašanje i komunikaciju hrvatskog predsjednika Zorana Milanovića. Svi smo svjedoci da hrvatski političari često sličnim riječima opisuju svoje kolege, najčešće političke oponente, a nekad se čuje da tako političare opisuju i sami građani.

No, mogu li u Hrvatskoj u izbornoj utrci sudjelovati osobe sa psihičkim poremećajima/bolestima? Ima li javnost pravo znati kakvo je zdravstveno stanje – uključujući i psihičko – najviših državnih dužnosnika: predsjednika, premijera i predsjednika Hrvatskog sabora? Postoji li psihološki profil osobe koja se najčešće pojavljuje u politici?

Zagrebačkog psihijatra Krešimira Radića pitali smo ima li u domaćoj politici psihičkih bolesnika: "Dosad mi političari nisu baš dolazili u ambulantu. A neki bi možda i trebali. Međutim, često to zna biti i uvreda ili napad na oponenta, bio je svojedobno i u Hrvatskom saboru slučaj da je jedan političar svom kolegi saborskom zastupniku donio uputnicu, što ipak nije lijep način da ti netko kaže: "Idi liječi se". No, ozbiljno govoreći, ako ćemo psihičke probleme gledati kroz prizmu funkcionalnosti, većina političara zapravo jako dobro funkcionira i za sebe uspiju stvoriti dosta dobre uvjete za život. Možda je problem u nama, društvu koje glasa za takve, kad nas peti put uspiju prevariti i pokrasti, možda bi nama trebalo dati uputnicu ili nas poslati na promatranje" istaknuo je Radić.

Pitali smo ga i postoje li u hrvatskoj politici osobe koje su zaista psihički bolesne: " Vjerojatno da. Nekakav dijagnostički razgovor se radi jedan na jedan, ili s obitelji koja će potkrijepiti s nečim više što govori o ponašanju, a ne samo ono što nam pokažu na ekranu. Bilo je i nekih pitanja bi li Donald Trump trebao pokazati svoje papire, prije toga se isto postavljalo i za Joea Bidena, s obzirom na patologiju karakterističnu za dob, kod koje kognitivno funkcioniranje može predstavljati problem. Kod hrvatskih političara postoje neki problemi koji zapravo izviru iz ličnosti i pitanje je sviđa li se nama vidjeti te neke karakteristike ličnosti, svađalačke, osorne ili nepopustljive čak i kada to svima šteti osim meni. Njihova patologija se zrcali na nas i otkriva našu patologiju ili mediji prezentiraju samo taj jedan dio priče pa na tome gradimo svoje stavove i predrasude".

I dok za hrvatske političare još nemamo pojedinaca koji bi imali jasnu dijagnozu, nedavna pobjeda Donalda Trumpa na američkim predsjedničkim izborima ponovno je otvorila temu njegove ličnosti i psihe. Najupečatljiviji istup bio je onaj američkog psihijatra i psihoterapeuta Johna D. Gartnera, predavača na prestižnom baltimorskom sveučilištu Johns Hopkins, koji je još 2017. godine za US News kazao kako vjeruje da aktualni američki predsjednik Donald Trump boluje od malignog narcizma. Svjestan toga da krši 'Goldwaterovo pravilo' po kojemu psihijatri ne smiju postavljati dijagnozu javnoj osobi bez njezina pristanka i ukoliko je nisu osobno procijenili, John D. Gartner je javno kazao ono s čime se slažu mnoge njegove kolege: " Donald Trump je opasno mentalno bolestan i po temperamentu nepodoban da bude predsjednik jedne države", kazao je Gartner, podsjećajući na njegovo ponašanje i ukazujući na sklonost "grandioznosti, sadizmu, agresivnosti, paranoji, impulzivnosti i hiperosjetljivosti na kritiku".

"Dosad smo vidjeli dovoljno da možemo postaviti dijagnozu. Ovaj je poremećaj neizlječiv i treba ga razlikovati od narcističkog poremećaja ličnosti", koji karakterizira emocionalna i psihološka fiksacija na samoga sebe, dodao je Gartner. Ponašanje malignih narcisa često se preklapa s psihopatijom i antisocijalnim poremećajem osobnosti. Takve osobe često nemaju obzira ni interesa za moralan odnos i ne osjećaju kajanje zbog svojih postupaka. Mogu biti iznimno inteligentne, blagolagoljive, šarmantne i nerijetko su na visokim položajima. Ova podskupina karakteristična je po arogantnom i nadmenom držanju te uživa u nadmudrivanju s drugim ljudima.

Priča s Trumpom nije bio prvi slučaj da se u Sjedinjenim Državama raspravlja o mogućoj psihološkoj nepodobnosti kandidata za predsjedničku funkciju. Šezdesetih godina prošlog stoljeća jedan je američki časopis postavio pitanje psihijatrima smatraju li da je tadašnji republikanski kandidat Barry Goldwater psihološki podoban za mjesto predsjednika, a dio ih je odgovorio negativno. Goldwater je kasnije podnio tužbu nakon koje je APA donijela pravilo po kojemu psihijatri ne smiju javno iznositi dijagnozu psihološkog stanja javne osobe ako je nisu osobno procijenili.

Tog pravila zasad se drže i hrvatski psihijatri, pa izgleda da su izbori jedina brana (ili prilika?) osobama s mentalnim poteškoćama da posve legitimno postanu akteri u domaćoj politici.

***Ovaj novinarski projekt ostvaren je u okviru financijske potpore novinarskim radovima
Agencije za elektroničke medije.***

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

